

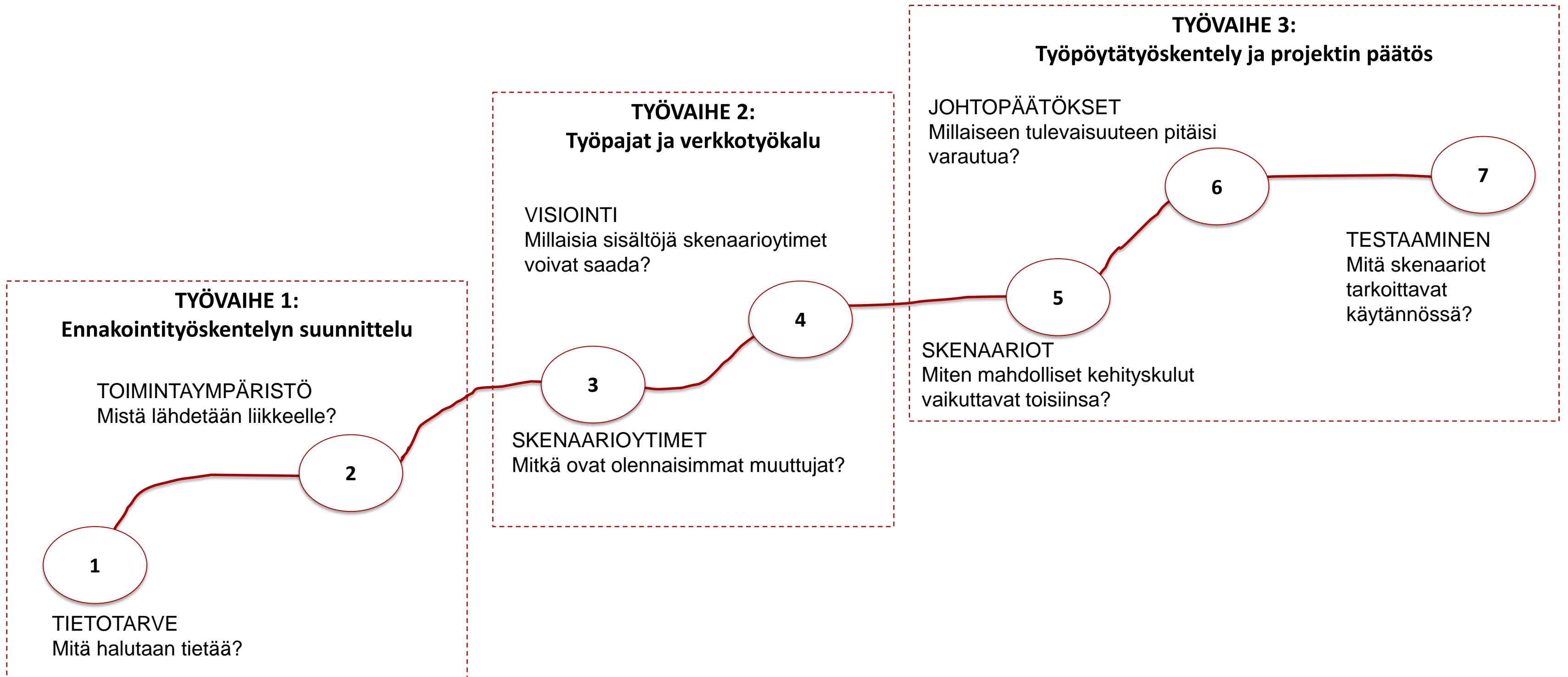
Pohjanmaan työ- ja elinkeinoelämän tulevaisuuden skenaariot 2030

Aluekehittämisen konsulttitoimisto **MDI**

POHJANMAAN LIITTO
ÖSTERBOTTENS FÖRBUND • REGIONAL COUNCIL OF OSTROBOTHNIA

Pohjanmaan ennakointipilotin polku

Työvaiheet

- Dokumenttianalyysi
  - SWOT-analyysi Pohjanmaan liiton aineistojen perusteella
- Ennakkokysely
  - Vastauksia 52 kappaletta
  - Vastaukset luokiteltiin kysymyskohtaisesti esiintyneiden teemojen mukaan
- Työpaja 1
  - Skenaarioytimien tunnistaminen ja sisällön määrittely
- Osallistava verkkoarviointi (Multiview)
  - Skenaarioytimien uhkien, mahdollisuuksien sekä Pohjanmaan hallintakyvyn arviointi
  - Vastaajien käytössä skenaarioytimien kuvaukset
  - Vastaajien määrä välillä 66-76 skenaarioytimestä ja arviointikriteeristä riippuen
- Työpaja 2
  - Skenaarioytimien positiivisten, negatiivisten sekä neutraalien tulevaisuusvisioiden kuvaaminen
  - Tulevaisuusvisioihin johtavien kehityskulkujen tunnistaminen
- Skenaarioanalyysin suorittaminen työpöytätyönä

Dokumenttiansalyysi (SWOT)

VAHVUUDET

- Energiateknologiakeskittymä
- Monipuolinen elinkeinorakenne
- Teollisuuden kansanvälisyys ja korkeatasoinen osaaminen
- Maakunnan kahdeksan korkeakouluyksikköä
- Saaristo ja maailmanperintöalue
- Rikas kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristöt
- Muuhun maahan verrattuna korkea työllisyys ja alhainen työttömyys
- Elinvoimaiset kylät ja maaseutualueet
- Asumisen laatu ja edullisuus
- Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö
- Vahva yrittäjyyden kulttuuri

HEIKKOUEDET

- Pk-yritysten liiketoiminnan riippuvuus suuryrityksistä
- Huoltosuhteen heikkeneminen, ennustettu käännekohta 2020
- Työikäisen väestön menettäminen muualle maahan
- Maahanmuuttajien hidas kototutuminen
- T&K-toiminnan panostuksien keskittyminen suuriin yrityksiin ja Vaasan seudulle
- Kasvuyritysten vähyyys
- Koulutuspaikkojen riittävyys ja koulutuksen vastaavuus työelämän tarpeisiin
- Maahanmuuttajien työttömyys
- Nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvu
- Seudun heikko vetovoima (Vetovoimamittaukset ja kotimaan muuttoliike)
- Tutkimusosaamisen heikko vastaavuus yritysten tarpeisiin nähden

MAHDOLLISUUDET

- Uusiutuvan energian potentiaali hyvinvointiyrittäjyys ja luovat alat
- Hyvinvointiyrittäjyys
- Luovat alat
- Syntyvyyteen ja maahanmuuttoon perustuva väestönkasvu
- Kaksikielisyys ja monikielisyys
- Digitalisoituminen, monipaikkaisuus ja osaamistalouden vahvistuminen.
- Työn paikkasidonnaisuuden väheneminen
- Elintarvikealan mahdollisuudet, mm. lähi- ja luomuruoka
- Vaasan seudun suuret yritykset panostavat paljon innovaatiotoimintaan
- Nykyisten vahvojen toimialojen ulkopuolisten toimialojen kehittäminen
- Opiskelijoiden suuri määrä
- Maaseudun vahvuutena suurten tilojen rinnalla mikroyritysten suuri määrä ja mikroklusterit.

UHAT

- Nuorten ja maahanmuuttajien työttömyys sekä pitkäaikaistyöttömyys
- Liikenne- ja logistiikkajärjestelmästä on pidettävä huolta kilpailukyvyn säilyttämiseksi
- Keskittyneeseen teollisuuden toimiala- ja kokorakenteeseen liittyvät riskit
- Työvoimapulaa kasvaminen erityisesti teollisuudessa ja sosiaali- ja terveysalalla, etenkin taloustilanteen parantuessa
- Teollisuustyöpaikkojen ja useiden pienyrityksien voimakas riippuvuus energiateknologiakeskittymästä
- Riippuvuus suuryrityksistä heikentää alueen muutosjoustavuutta
- Aluetalouden alttius muutamassa yrityksessä tehtäville päätöksille, joiden pääkonttorit alueen ulkopuolella

Keskeiset megatrendit

Digitalisaatio

Digitalisaatio on nopeasti ja arvaamattomastikin kehittyvä globaali megatrendi, joka tulee vaikuttamaan yhteiskuntiin hyvin läpitunkevasti. Digitalisaatio ja siihen läheisesti liittyvä automatisaatio muokkaavat työntekoa, ja tulevat korvaamaan rutiininomaisia työtehtäviä. Usein digitalisaation/automatisaation työpaikkoja hävittävä vaikutus yhdistetään alhaisen tuottavuuden tehtäviin, mutta on huomattava myös monien asiantuntijatehtävien olevan korvattavissa tekoälyllä ja automatisaatiolla.

Kaupungistuminen

Kaupungistuminen kiihtyy globaalisti. Kaupungistumista kiihdyttävät monenlaiset tekijät, eikä tätä kehitystä ole mahdollista hillitä. Suomessa nähdään kaupungistumisen luonteen muuttumista: kun aikaisemmin muuttoliike suosi useampia suuria ja pienempiäkin kaupunkiseutuja, on Suomessa tällä hetkellä varsin rajallinen määrä kasvukeskuksia suurempien muuttovirtojen kohdistuessa suurimpiin kaupunkeihin.

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutoksesta on pitkään puhuttu uhkana, mutta nyt on jo selvää, että ainakin osa siihen liittyvistä uhkakuvista toteutuu. Ilmastonmuutos tulee muokkaamaan kaikkea toimintaa energiantuotannosta kulutukseen, päätöksentekoon ja liikkumiseen sekä päivittäiseen elämään sekä maaseudulla, että kaupungeissa.

Globalisaatio

Globalisaatio ja kansainvälistyminen ovat Pohjanmaalle ja sen viennille erityinen mahdollisuus. Maailmantalous elää nousukautta, ja energian tuotannon kysymykset ovat laajasti agendalla. Globaalin poliittisen ilmapiirin kehittyminen huonompaan suuntaan voi aiheuttaa ongelmia Pohjanmaallakin, mikäli maailmantaloudessa ajaututaan taantumaan tai peräti laajaan kauppasotaan.

Ennakkokysely

Menestys- ja vetovoimatekijät Pohjanmaan työ- ja elinkeinoelämässä tulevilla vuosikymmenellä

Yhteiskunta

- Kansainvälisyys
- Koulutus/osaaminen

Talous

- Energiateollisuus
- Monipuolisuus
- Osaava työvoima ja vetovoimaiset työmarkkinat
- Uudet alat
- Vienti
- Yrittäjyys

Ympäristö ja tekniikka

- Asuinympäristö ja kaavoitus
- Logistiikka/infrastrukturi

Pohjanmaan työ- ja elinkeinoelämän suurimpia haasteita ja negatiivisia tekijöitä

Yhteiskunta

- Alueen imago
- Kaupungistuminen
- Koulutuspolitiikka
- Päätöksenteko ja uudistukset
- Ristiriidat ja vastakkainasettelu
- Väestölliset tekijät

Talous

- Elinkeinorakenteen monipuolisuus
- Työvoiman saatavuus

Ympäristö ja tekniikka

- Asuminen ja palvelut
- Infrastrukturi ja saavutettavuus

Työ- ja elinkeinopoliittiset asiat/tekijät, jotka vaikuttavat todennäköisesti eniten Pohjanmaan kehitykseen 2020-luvulla

Yhteiskunta

- Koulutus- ja tutkimusratkaisut
- Maahanmuutto ja kansainvälinen työvoima
- Poliittinen päätöksenteko ja uudistukset
- Väestölliset tekijät

Talous

- Työvoiman houkuttelu
- Uudet toimialat ja globaali vienti

Ympäristö ja tekniikka

- Digitalisaation hyödyntäminen
- Energiateknologian uudet mahdollisuudet
- Infrastrukturi

Pohjanmaan tärkeimpiä poliittisia työ- ja elinkeinopoliittisia päätöksiä/kysymyksiä tai projekteja lähivuosina

Yhteiskunta

- Korkeakoulujen asema ja koulutuksen kehittäminen
- Liikenneinfrastruktuurin kehityshankkeet
- Maahanmuuton kysymykset
- Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset
- Yhteistyön kehittäminen ja päätöksenteon sujuvuus

Talous

- Energiaklusterin turvaaminen
- Osaava työvoima ja työn uudet muodot
- Uudet teolliset ja kaupalliset investoinnit alueelle
- Uusien toimialojen mahdollisuudet

Muodostetut skenaarioytimet

1. Osaava työvoima ja koulutus
2. Hyvinvointi
3. Maahanmuutto
4. Feministinen elinvoima
5. Päätöksenteko & uudistukset
6. Kansainvälisyys
7. Uudet toimialat
8. Vakiintuneet elinkeinot
9. Digitalisaatio
10. Liikenne & infrastruktuuri

- Skenaarioytimien sisältökuvaukset (esimerkki)

7. Uudet toimialat

Yhä useammat yritykset hyödyntävät digitalisaation avaamia uusia liiketoimintamalleja. Esimerkiksi jakamistalous, kiertotalous, biotalous sisältävät valtavasti potentiaalia ja vaikuttavat merkittävästi tulevaisuuden työ- ja elinkeinoelämään. Energiateknologian kehitys etenee suurin harppauksin. Pohjanmaan on oltava vetovoimainen paikka myös kansainvälisten investointien näkökulmasta. Elinkeinoelämän monipuolisuus on maakunnalle tärkeää menestystekijä.

Uhat, mahdollisuudet, kyvykkyydet

Skenaarioydin	Uhat	Mahdollisuudet	Kyvykkyys
Osaava työvoima ja koulutus	3,43	3,80	3,07
Hyvinvointi	2,97	3,42	3,18
Maahanmuutto	2,15	3,82	3,04
Feministinen elinvoima	2,03	3,62	3,06
Uudet toimialat	2,29	4,06	3,13
Digitalisaatio	2,59	4,03	2,88
Päätöksenteko ja uudistukset	3,41	3,50	2,80
Vakiintuneet elinkeinot	2,92	3,55	3,23
Liikenne & infrastruktuuri	3,79	3,42	2,65
Kansainvälisyys	2,35	4,27	3,43

Taulukko 3. Multiview-kyselyn tulokset

Skenaarioiden sisältö

	Osaava työvoima ja koulutus	Hyvinvointi	Maahanmuutto	Feministinen elinvoima	Päätöksenteo ja uudistukset	Kansainvälisyys	Uudet toimialat	Vakiintuneet elinkeinot	Digitalisaatio	Liikenne ja infrastruktuuri
Digitalisaatio	Digiosaajien tarve, koulutuksen uudistaminen	Erialaisten osaajien hyödyntäminen	Digiosaajien tarve ulkomailta	Syntyy uusia mahdollisuuksia työn muuttuessa	Innovaatio-ekosysteemin edellytys	Pysyminen kansainvälisessä kehityksessä	Digi mahdollistaa laajasti uutta liiketoimintaa	Hyötyvät digitalisatiosta, työpaikkojen menetys	Digitalisaation kehityksessä on pysyttävä mukana	Uusia liikkumis- muotoja, tietoliikenne- infra
Houkuttelevuus	Opiskelijoiden houkuttelu, pitovoima	Hyvinvointi houkuttelevuuden rakennuspalikkana	Houkuttelevuus lisää muuttoliikettä	Asuinympäristöt, perheiden palvelut jne.	Markkinointi, yhteistyö, kaupungistuminen	Ulkomaisten investointien houkuttelu, matkailu	Asuinym- päristöt, elämykset, tiiviys osaajien houkuttelussa	Pitovoima, investoinnit, infra	Digiosaaminen ja koulutus esim. investointien houkuttelussa	Hyvät liiken- neyhteydet, tietoliiken- neinfra: yritysten houkuttelu
Kansainvälisyys	Kasvu pohjautuu osaamiselle	Ulkomaisten osaajien houkuttelussa tärkeää	Ulkomaisten osaajien houkuttelu ja hyödyntäminen	Naiset ottavat paikkansa miesvaltaisilla ventialoilla	Vientiyritysten ja alihankkijoiden tarpeiden huomiointi	Oltava kansainvälisin maakunta myös jatkossa	Vanhojen toimijoiden rajapinnat. Pk- yritysten kansainvälis- tyminen	Talouden selkäranka jatkossakin, viennin merkitys suuri	Mahdollistaa tuotannon tehostamista, jalostusarvon nostamista	Yritysten tarpeet tulee huomioida, kuljetuslogis- tiikka

Teema 1: Digitalisaatio

Kehityskuva

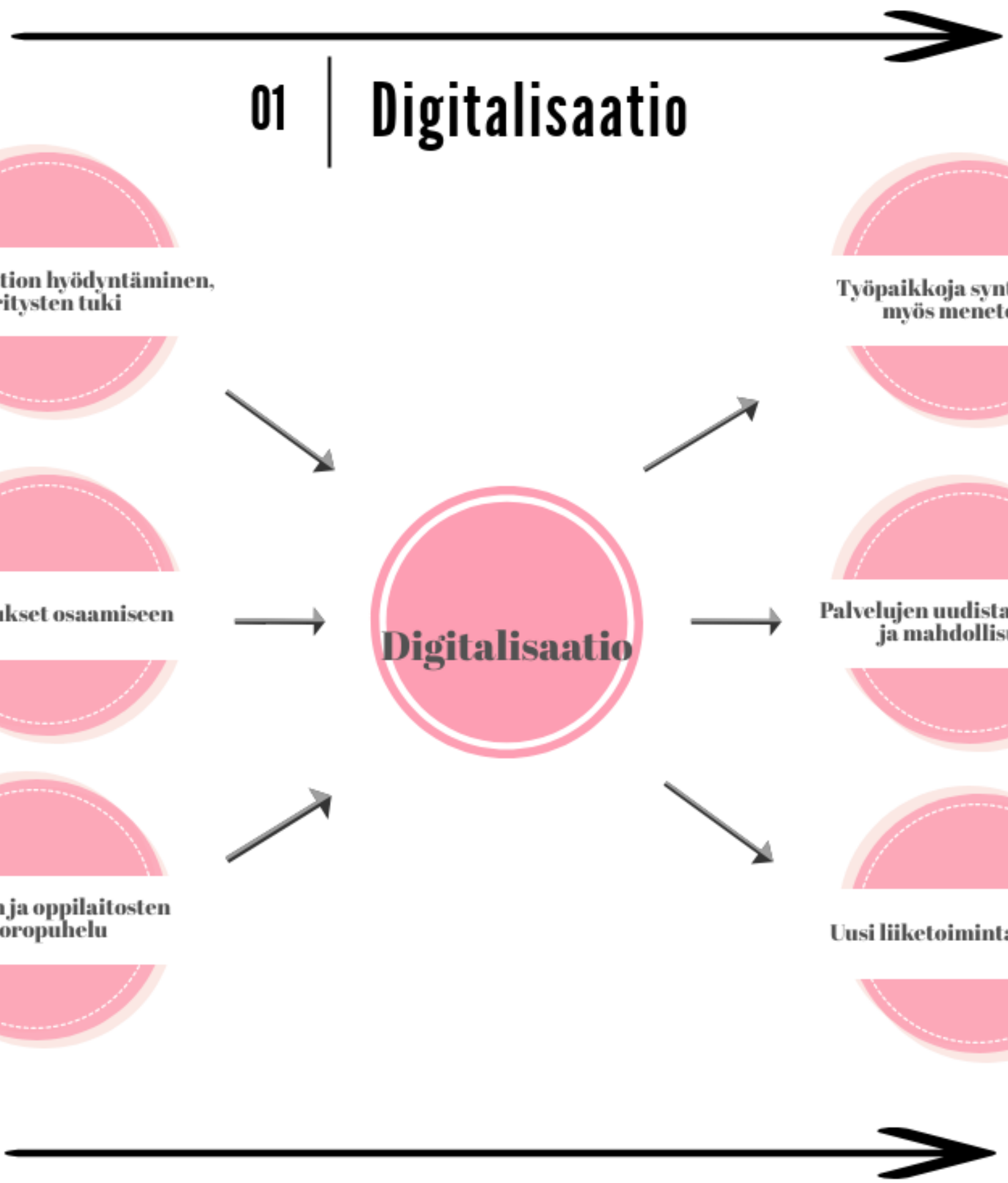
- Digitalisaatio on väistämätön kehityskulku.
  - Pohjanmaa voi hyötyä digikehityksestä suuresti ja pyrkiä teknologian kehityksen kärkeen.
- Uhkana on, että kehityksessä ei pysytä mukana.
  - Pohjanmaalla ei tunnisteta tällä hetkellä olevan tarpeeksi osaamista digitalisaation suhteen (mm. alihankkijat).
- Digitalisaatio ja automatisaatio hyödyttävät vanhoja teollisuus- ja vientiyrityksiä, mutta saattavat vähentää työpaikkoja.
- Pidemmällä aikavälillä syntyy kuitenkin uutta työtä ja uusia toimialoja, mikäli edellytykset, kuten koulutus ja osaajia houkutteleva toimintaympäristö, ovat kunnossa.

Mitä voimme tehdä?

- Innovaatioekosysteemi kuntoon
  - Tarvitaan rakentavaa ja innovatiivista yhteistyötä yritysten ja korkeakoulujen välille.
- Osaajien saatavuus on elinehto
  - Koulutuksessa tarvitaan ajattelutapojen muutosta: mm. digiosaaminen ja muu teknologinen tietotaito sekä uudelleen ja jatkuva oppiminen ovat tärkeitä.
  - Alueen vetovoiman lisääminen ja opiskelijoiden sitouttaminen.
- Pk-yritykset tarvitsevat tukea digitalisaatioon liittyen.

Teema 1. Digitalisaatio: Positiiviset ja negatiiviset tulevaisuuskuvat

	Osaava työvoima ja koulutus	Hyvinvointi	Maahanmuutto	Feministinen elinvoima	Päätöksen- teko ja uudistukset	Kansainvälisyys	Uudet toimialat	Vakiintuneet elinkeinot	Digitalisaatio	Liikenne ja infrastruktuuri
Positiivinen: Hyper	Digiosaajien koulutus ja rekrytointi, jatkuva oppiminen	Erilaisten osaajien hyödyntäminen, monipuoliset palvelut	Digiosaajia ja muita ekspertejä ulkomailta, englanninkieliset palvelut tärkeitä	Syntyy uusia mahdollisuuksia työn luonteen muuttuessa, naiset ottavat paikkansa taloudessa	Pohjanmaan innovaatioekosysteemi, oppilaitosyhteistyö, yritysten tukeminen	Pohjanmaa säilyy ja menestyy teknologisessa kehityksessä, vienti ja houkuttelevuus kasvavat	Digitalisaatio mahdollistaa laajasti uutta liiketoimintaa	Hyötyvät digitalisaatiosta, jalostusarvon nousu, tehokkaammat alihankintaketjut	Pohjanmaa säilyy mukana digitalisaatiokehityksessä, tai nousee edelläkävijäksi	Tietoliikenneinfra on hyvällä tasolla kaikkialla Pohjanmaalla, paikan merkitys hävenee
Negatiivinen: ATK-tuki	Pohjanmaalle ei saada osaajia, koulutus ei vastaa työn vaatimuksia	Kaikki eivät pysy mukana kehityksessä, palvelut eriyttävät asukkaita, eriarvoisuus kasvaa	Teknologisesti jälkeenyäännyt Pohjanmaa ei ole houkutteleva muuttokohde	Miesvaltaiset alat eivät vastaanota naisia, naisten vähäiset mahdollisuudet näkyvät muuttoliikkeessä	Digitalisaatiota ei kyetä edistämään, kipeät päätökset jäävät tekemättä, ja työllisyydenhoito on rempallaan	Jälkeenjääneet yritykset eivät menesty kansainvälisessä kilpailussa, alihankintaketjut heikenevät	Pohjanmaalle ei synny kunnon edellytyksiä uusille älykkäille toimialoille	Vakiintuneet yritykset eivät osaa hyödyntää digitalisaatiota, alihankintaketjut kaahtavat osaamisen puutteeseen	Pohjanmaa ei pysy mukana teknologisessa kehityksessä	Tietoliikenneinfran kehitys tyssää rahoituksen puutteeseen. Pienemmissä kunnissa ei ole tarvittavia yhteyksiä

Digitalisaation hyödyntäminen edellyttää panostuksia koulutukseen, sekä osaavan työvoiman houkutteluun.

Yritysten digitalisoitumista tulee tukea, ja yritysten ja oppilaitosten välille tulee synnyttää rakentavaa yhteistyötä.

Digitalisaatio tapahtuu joka tapauksessa, ja kehityksessä tulee pysyä mukana

Digitalisaatio mahdollistaa uusien työpaikkojen sekä uudenlaisen liiketoiminnan synnyn, mutta saattaa johtaa lyhyellä aikavälillä työpaikkojen häviämiseen

Digitalisaatioon sisältyy suuria mahdollisuuksia, mutta myös vaatimuksia. Digitalisaatio voi muodostua Pohjanmaalle menestystekijäksi, mikäli siihen panostetaan.

Teema 2. Houkuttelevuus

Kehityskuva

- Kaupungistuminen etenee
  - Onko Vaasa jatkossakin kasvukeskus?
  - Miten käy maaseudun elinvoiman?
- Työpaikat, koulutus sekä kiinnostavat asuinympäristöt ja palvelut muodostavat itseään voimistavan kierteen.
  - Työpaikat seuraavat osaajia, ja osaajat yhä enemmän hyvää elinympäristöä.
  - Alueelle jossa on työpaikkoja ja vaurautta, syntyy kiinnostavia asioita, jotka taas vetävät puoleensa uusia toimijoita.
  - Miellyttävää toiminnallisuutta ja palveluja syntyy sinne, missä niille on kysyntää.
- Hyvinvointi tulee määrittämään houkuttelevuutta tulevaisuudessa.

Mitä voimme tehdä?

- Tarvitaan sekä vetovoimaa (mm. kotimaiset ja kansainväliset osaajat) että pitovoimaa (mm. opiskelijat).
  - Hyvän kierteen aikaansaamiseksi on panostettava houkuttelevuuteen kokonaisvaltaisesti: Monipuolisten työ- ja koulutusmahdollisuuksien lisäksi tarvitaan hyviä asuinympäristöjä ja palveluja sekä elämyksellisyyttä.
  - Kansainväliset palvelut, koulut jne. tärkeitä, samoin opiskelijoiden aktiivinen sitouttaminen, jossa yrityksillä vastuuta.
  - Maaseudun elinvoiman edellytykset on mietittävä uudestaan.
- Hyvinvointiin ja varhaiseen puuttumiseen pitää panostaa.
  - Mikäli Pohjanmaalla onnistutaan luomaan lisääntyvää hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta, muodostuu tästä selkeä pito- ja vetovoimatekijä.
- Hyviä olosuhteita pitää markkinoida!

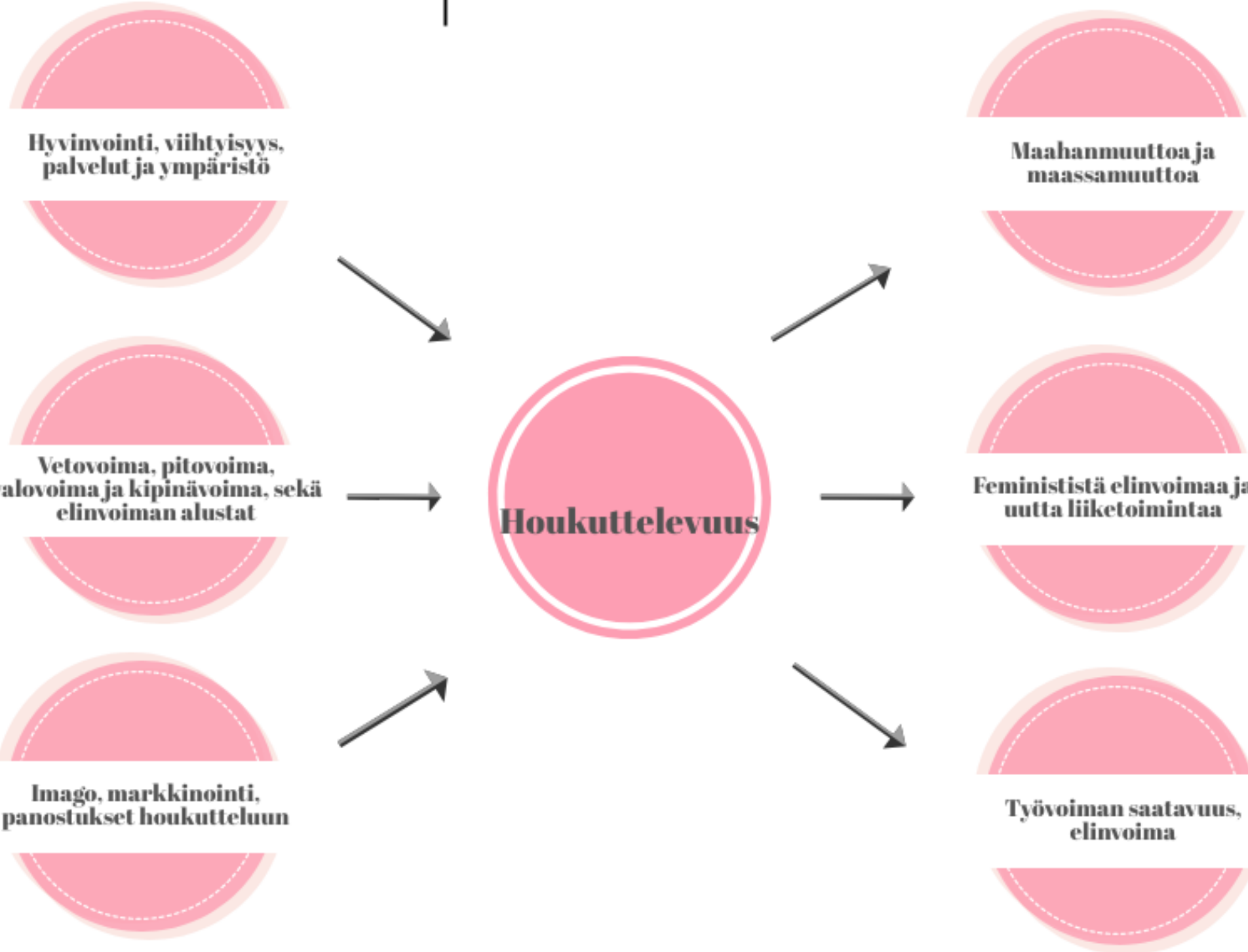

Teema 2. Houkuttelevuus: Positiiviset ja negatiiviset tulevaisuuskuvat

	Osaava työvoima ja koulutus	Hyvinvointi	Maahanmuutto	Feministinen elinvoima	Päätöksenteko ja uudistukset	Kansainvälisyys	Uudet toimialat	Vakiintuneet elinkeinot	Digitalisaatio	Liikenne ja infrastruktuuri
Positiivinen: Fabio	Pitovoima: Pohjanmaalla onnistutaan sijoittamaan opiskelijoita, ja osaajia	Laaja hyvinvointi, osallisuus ja onnellisuus maakunnan vetovoimatekijöitä	Osaaminen, kiinnostavuus, mahdollisuudet lisäävät maahanmuuttoa	Laadukas asuminen, hyvät palvelut, ympäristö tekijät sekä työ- ja koulutusmahdollisuudet valttikortteina	Maakunnan laaja yhteistyö päätöksenteossa, markkinointi. Kaupungistumiskehitys ja maaseudun elinvoima	Menestyvä, innovatiivinen, uudistuva ja kiinnostava Pohjanmaa kerää investointeja. Uudistuvat yritykset suuntaavat maailmalle	Kipinävoima: Laadukas asuinympäristö, elämykset, tiivis ja virikkeellinen kaupunki osajien houkuttelessa. Innovatiivisuus	Pitovoima. Investoinnit ja infrastruktuuri vakiintuneiden elinkeinon tarpeiden täyttämisen. Talouden selkäranka nyt ja jatkossa	Laaja digiosaiminen kiinnostavuuden rakennuspalikkana	Hyvät joukkoliikenneyhteydet, kiinnityminen kuljetus- ja kasvukäytäviin. Hyvä saavutettavuus
Negatiivinen: Rupi-konna	Opiskelijat muuttavat pois opintojen jälkeen. Kansainvälinen maahanmuutto tyrehtyy. Koulutus ei vastaa nykypäivää	Eriarvoistuminen ja segregaatio syvenevät nopeasti. Laaja työttömyys, ei mahdollisuuksia nuorille	Ulkomaiset osaajat suuntaavat enemmän pääkaupunkiseudulle. Pohjanmaa ei ole kiinnostava, ei tarjoa mitään erityistä	Naisten ja perheiden mahdollisuudet eivät kehity positiivisesti. Epätasa-arvoisuus lisääntyy	Maakunnassa ei kyetä yhteistyöhön, vaan kilpailaan osaajista ja työpaikoista. Tarvittavia uudistuksia ei saada aikaiseksi	Pohjanmaan vetovoima laskee, yritykset menettävät asemiaan, eikä uusia maailmalle tähtääviä yrityksiä synny	Innovatiiviset ja uutta luovat asukkaat muuttavat muualle	Suuret vientiyrietykset siirtävät tuotantonsa pois Pohjanmaalta, koska osaavaa työvoimaa ei ole jne. Alihankintaketjujen yritykset menevät nurin.	Pohjanmaalla ei ole digiosaimista, ei synny kuvaa innovatiivisesta ja kiinnostavasta alueesta	Liikenne perustuu yhä vahvemmin autoiluun, mutta tieverkko rapautuu. Pohjanmaa ei linkity kunnolla kasvukäytäviin.

02

Houkuttelevuus

Houkuttelevuuden taustalla on monia erilaisia tekijöitä, kuten asukkaiden hyvinvointi, asuinympäristön viihtyisyys, palvelut jne.

Lopulta muuttamisen tai jäämisen ratkaisee kuitenkin olemassa olevat mahdollisuudet

Houkutteluun ja integraatioon tulee panostaa ja hyviä olosuhteita tulee mainostaa

Houkuttelevuus ja oikeat työ- ja koulutusmahdollisuudet luovat muuttoliikettä

Uudet mahdollisuudet parantavat perheiden asemaa, ja monipuolistavat alueen elinkeinorakennetta

Suurempi työvoimapooli hyödyttää olemassa olevia yrityksiä, ja parantaa alueen yleistä eläväisyyttä

Teema 3: Kansainvälisyys

Kehityskuva

- Pohjanmaa on perinteisesti hyvin kansainvälistä aluetta ja Pohjanmaan merkitys koko Suomen viennille on varsin oleellinen.
- Toisaalta arvioidaan, että Pohjanmaa on kansainvälistymisen suhteen eräänlaisessa stand-by tilassa, eikä vahvaa kehitystä tapahdu.
- Puhtaat ratkaisut tulevat olemaan jatkossa ainoa vaihtoehto, mikä parantaa etenkin energiasektorin kasvumahdollisuuksia.
- Suuret yritykset tulevat olemaan Pohjanmaan viennin ja talouden selkärankana jatkossakin yhdessä laajojen alihankintaketjujensa kanssa.
- Globaalissa kaupassa noususuhdanne, mutta arvaamattomia asioita voi tapahtua.

Mitä voimme tehdä?

- Suurten yritysten ja niiden alihankkijaketjujen toimintaedellytykset tulee turvata (mm. osaava työvoima ja infra).
- Kansainvälistyminen mahdollistaa paljon, mutta edellyttää panostuksia yritysten tukemiseen ja verkostoitumiseen.
  - ✓ Vientipohjaa tulee pyrkiä laajentamaan uusilla pk-yrityksillä.
  - ✓ Tarvitaan monipuolista osaamista, kv-verkostoja, yrityshautomoja jne.
- Liikenteen ja infrastruktuurin merkitys on tärkeä yrityksille.
  - Pohjanmaan tulee linkittyä tiiviimmin osaksi kv-kuljetuskäytäviä ja kasvuvyöhykkeitä.
  - Tarvitaan yhteistyötä ja vaikuttamista valtiontasolla.

Teema 3. Kansainvälisyys: Positiiviset ja negatiiviset tulevaisuuskuvat

	Osaava työvoima ja koulutus	Hyvinvointi	Maahanmuutto	Feministinen elinvoima	Päätöksenteko ja uudistukset	Kansainvälisyys	Uudet toimialat	Vakiintuneet elinkeinot	Digitalisaatio	Liikenne ja infrastruktuuri
Positiivinen: Napa	Pohjanmaan kasvu pohjautuu laajaan ja moderniin osaamiseen, ja tuotekehittelyyn	Pohjanmaa on hyvä paikka kaikille, palvelut toimivat englanniksi, ja Pohjanmaalle on helppo muuttaa	Maahanmuutto lisääntyy, ja Pohjanmaan väkiluku kasvaa	Naiset ottavat paikkansa miesvaltaisilla vientialoilla. Ulkomaiset osaajat yhä useammin naisia	Vientiyritysten ja alihankkijoiden tarpeet huomioidaan. Kansainvälinen markkinointi toimii.	Pohjanmaa on jatkossakin Suomen kansainvälisin maakunta	Vanhojen toimijoiden rajapintoihin syntyy uutta toimintaa. Uusia kansainvälisesti suuntautuneita pk-yrityksiä	Vienti vetää hyvin, ja vakiintuneet elinkeinot ovat taoudun selkäranka jatkossakin	Tuotanto tehostuu, ja syntyy liiketoimintaa ja uudenlaista vientiä. Jalostusarvo nousee	Vienti ja logistiikka hyötyvät parantuvista yhteyksistä, matkailun määrät kasvavat
Negatiivinen: Nurkka	Pohjanmaan osaaminen jämähtää paikalleen. Ei pärjätä kansainvälisillä markkinoilla	Pohjanmaalle muuttaminen on vaikeaa. Pahoivoiva väestö ei tuota menestyviä yrityksiä yms.	Maahanmuutto tyrehtyy. Pohjanmaa menettää maineensa kansainvälisenä alueena, vastakkainasettelut kasvavat	Suuret vientiyrietykset säilyvät miesvaltaisina, naisille ei synny mahdollisuuksia.	Päätöksenteko ei ole vaikuttavaa, yritykset kärsivät byrokratiasta, uudistukset menevät pieleen	Pohjanmaa ei säily kansainvälisenä. Mahdollisuuksia ei ole, maakunta ei ole kiinnostava, eikä vetovoimainen	Uudet toimialat ovat suuntautuneita kotimarkkinoille, tai toimivat vain Pohjanmaan sisällä. Uutta vientiä ei synny	Suuret vientitoimijat eivät pysy mukana kv-kehityksessä, ja osa muuttaa pois. Osaaminen ei vastaa vaatimuksia	Digitalisaation kehityksestä tipumpinen asetetaan Pohjanmaan viennin ja houkuttelevuuden vaaraan	Huonot yhteydet haittaavat kuljetusyrityksiä ja vientiä. Yritykset tarvitsisivat parempia tietoliikenneyhteyksiä.

Pohjanmaan yritysten kansainvälistymistä tulee tukea. Alueella tarvitaankin yhtenäistä päätöksentekoa ja alueperustaista erikoistumista

Liikenteen ja infran merkitys yritysten menestykselle on suuri, ja sen kunnosta tulee huolehtia

Kv-kehitys edellyttää myös kv-osaajien rekrytointia ja houkuttelua

03

Kansainvälisyys

Vientialat ja alihankintaketjut muodostavat Pohjanmaan talouden selkärangan jatkossakin

Pohjanmaan on mahdollista kehittyä osana laajempia kuljetus- ja kasvukäytäviä

Yrityksiltä tarvitaan verkostoitumista ja osaamista. Kasvavien yritysten tulee ottaa paikkansa osana globaaleja tuotantoketjuja

Johtopäätökset

- Pohjanmaalla tarvitaan yhteistyötä liikennehankkeissa, työllisyyden, innovaatioekosysteemin ja esimerkiksi viihtyisyyden sekä matkailun edistämiseksi
- Koulutuksessa on huomioitava digitalisaation vaatimukset, sekä yritysten tarpeet
- Feministinen elinvoima määrittelee pitkälti miten alueet pärjäävät. Tarvitaan työpaikkojen ja koulutuksen lisäksi toimivia palveluja, viihtyisää ja turvallista ympäristöä
- Vientirytykset, energiasektori ja alihankkijaketjut tulevat säilymään Pohjanmaan talouden selkärankoina, mutta talouspohjaa on syytä vahvistaa uusilla toimialoilla
  - Innovaatioekosysteemi, monipuolinen koulutus, yrityshautomot, yksityisten palvelujen edistäminen
- Osaajien houkuttelun lisäksi heistä täytyy pitää kiinni. Opiskelijoita on sitoutettava yhdessä yritysten kanssa jäämään Pohjanmaalle töihin

Kuva: Huy Phan /
Unsplash

Jatkostepit ja opit

- Ennakointiprosessi on kokonaisuutena onnistunut
- Jatkotyöskentelyä varten tulee jatkuvasti pohtia muuttuvia trendejä, ja suhteuttaa valikoitavia skenaarioytimiä vallitsevaan tilanteeseen, sekä tiedon tarpeeseen
  - Nyt määritellyt ytimet ovat hyvä lähtökohta
- Multiview-työkalun roolia tulee jatkossa tiivistää paremmin osaksi yhteistä työskentelyä
- Skenaarioanalyysi soveltuu tehokkaasti pienempien asiakokonaisuuksien käsittelyyn.
  - Suurissa kokonaisuuksissa kannattaa aihetta pilkkoa osiin teemoittelun avulla

Kiitos!